

'50 שנות ירושלים' נספח למנחה

בשנה זו מצוינת שנת היובל למלחמת ששת הימים ושחרור ירושלים. עבור חלק מהאוכלוסייה במדינת ישראל ובעולם היהודי מועד זה מציין את איחודה המרגש של ירושלים בירת ישראל; ועבור חלק מהאוכלוסייה זהו מועד המציין כיבוש.

שנת היובל למועד זה מציעה הזדמנות להתעמק בשאלות של גבולות, קדושה, כוח ומגבלותיו, דמוקרטיה ומעמדה של ירושלים ככלל.

תמונות כעזר חינוכי: תמונות הן כלי ויזואלי והבעתי המשתלב היטב בפעילויות חינוכיות ונותן מענה לפתיח והצגה של נושא, כבסיס לתרגיל מחשבתי, שיחה, עיבוד או סיכום של נושא.

תמונות יכולות להיות עדות אקטואלית או עדות היסטורית למתרחש ולהציג למשתתף מראות המשקפים מגוון דעות, מעשים, ביטויים של חיי יום יום אשר לא תמיד ישנה חשיפה אליהם.

להלן הסבר על כל אחת מהתמונות בערכה.

ירושלים של זהב – מילים ולחן נעמי שמר. ביצוע מקורי, שולי נתן.

השיר נכתב לבקשתו של טדי קולק, ראש עיריית ירושלים, לכבוד פסטיבל הזמר והפזמון לשנת תשכ"ז (1967).

שם השיר מבוסס על תכשיט שעליו מצוירת ירושלים של זהב שהתנא רבי עקיבא נתן לאשתו רחל על שעודדה אותו ללמוד תורה. השיר מתאר את מצבה של ירושלים באותה

עת, לפני מלחמת ששת הימים, כאשר העיר הייתה חצויה על ידי חומה שהפרידה בין ממלכת ירדן ומדינת ישראל ונדעה כ-הקו העירוני אשר תואר בשיר "העיר אשר בדד יושבת ובליבה חומה". המקומות הקדושים ליהדות במזרח העיר - הר הבית, הכותל המערבי ובית העלמין היהודי העתיק בהר הזיתים, לא היו נגישים ליהודים. במשפט זה השיר רומז למשפט מ"מגילת איכה" ("איכה יושבה בדד העיר, "מגילת איכה, פרק א', פסוק א'). (גם המשפט "איכה יבשו בורות המים" מתייחס למגילת איכה. זיקה זו מקנה לשיר משמעות של קינה.

השיר זכה להצלחה רבתי בפסטיבל, וזכורה שירת הקהל ברטט את השיר. עד היום זהו אחד השירים הזכורים ביותר מהפסטיבל, אף על פי שלא השתתף בתחרות אלא הושמע בזמן ספירת הקולות.

'מפת בינטינג' – היא מפת עולם שצוירה על ידי הכומר תאולוג והקרטוגרף הפרוטסטנטי היינריך בינטינג ופורסמה בספרו "מסע דרך ספרי הקודש" בשנת 1581. המפה זכתה לפופולריות רבה ולגרסאות רבות, עותק מקורי אחד שלה שמור בספרייה הלאומית בירושלים. המפה היא מפה פיגורטיבית, המתארת את העולם בדמות תלתן תלת עלי, שירושלים במרכזו. ירושלים ממוקמת במרכז שלוש היבשות, כאשר לכל יבשת צבע שונה: אירופה באדום, אסיה בירוק ואפריקה בצהוב. בין אפריקה ואסיה מצוי הים האדום הצבוע אף הוא באדום ולא בכחול. בראש המפה מופיעים איים המסמלים את אנגליה ודנמרק (כנראה הכוונה לסקנדינביה) למול חופי צרפת, ובקצה השמאלי התחתון של המפה מצויה יבשת אמריקה המכונה "העולם החדש". דגם פסיפס של המפה מותקן על גדר כיכר ספרא, היא כיכר עיריית ירושלים.

'חומת הפרדה / גדר הפרדה' – מחסום הפרדה הנבנה על ידי ישראל בתוך יהודה ושומרון מאז שנת 2002 ומיועד למנוע מעבר בלתי מורשה של תושבים פלסטינים למרכזי אוכלוסייה ישראליים, במטרה למנוע חדירת מחבלים פלסטינים.

כמו הגדר עצמה, גם שמה שנוי במחלוקת, בעיקר בשאלה האם היא גדר או חומה. שמות שונים למכשול נגזרים מתפישת עולמו הפוליטית של הדובר ועמדתו כלפי המכשול. בעברית לרוב קוראים לה "גדר הפרדה" אך בנאום שנשא אריאל שרון באו"ם הוא השתמש במונח "גדר הביטחון", מונח זה מופיע גם בסעיף 2.d בהחלטת הממשלה מ-24 ביוני 2002. בערבית היא מכונה جدار غ'דאר – שתרגומה: קיר, חומה, או גדר, אולם עיקר הוויכוח הוא דווקא על השם באנגלית.

מדינת ישראל קוראת לגדר באנגלית The Security Fence גדר הביטחון ולעתים גם-גם Anti-terrorist Fence. הגדר אנטי-טרוריסטית על מנת להדגיש את חשיבותה הביטחונית במניעת טרור. כלל מערכת הביטחון והגדרות כנגד מחבלים באזורי קו התפר נקרא "מכשול קו התפר". הפלסטינים ומתנגדי הגדר קוראים לה "The Separation Wall" חומת הפרדה, או "Apartheid Wall" חומת האפרטהייד/הפרדה גזעית בשל הפרדה הגזעית שהיא מבססת, ועקב היות חלקים רבים ממנה, ובייחוד באזורים העירוניים, חומת בטון גבוהה ולא גדר. כפשרה ניטרלית בין שתי הגרסאות משתמשים באנגלית במושג "Barrier" מחסום או מכשול. שמות נוספים שמקובלים באנגלית הם Israeli West Bank barrier המחסום הישראלי של הגדה המערבית Israeli Separation Barrier מכשול הפרדה הישראלי ו-Israeli Security Barrier מחסום הביטחון הישראלי.

משכן הכנסת – שוכן בקריית הממשלה שבגבעת רם בירושלים מאז שנת 1966. בין השנים 1966-1949 שימש "בית פרומין" ברח' המלך ג'ורג' בבירה, כמשכנה הזמני של הכנסת.

'יהודים וערבים מסרבים להיות אויבים' – סיסמת גל הפגנות משותפת ליהודים וערבים ישראלים בעקבות 'אינתיפאדת הסכינים' שהחלה באוקטובר 2015. בירושלים התקיימו מספר הפגנות, אחת מהם ביזמת תלמידי בית הספר הדו לשוני בצומת פת בעיר.

"מאי היהודי" איור לספר "שירת הגטו" (1903) צייר: אפרים משה ליליאן.

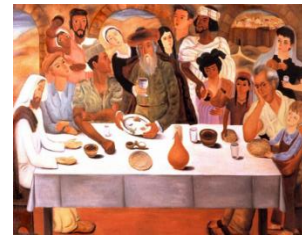
אפרים משה ליליאן (1874 – 1925) היה צייר, צלם ותחריטאי יהודי, שפעל בגרמניה ובארץ ישראל, ממייסדי בצלאל שמו יצא לפניו בשל יצירתו בנושאי הדות וציונות; מכונה לעתים "האמן הציוני הראשון" באיור זה מתואר היהודי לכוד בתוך סבך קוצים שורץ נחשים וצופה

בערגה מזרחה, אל שמש גדולה ומסוגגנת הזורחת מעל לדימוי אגדתי של העיר ירושלים, הניצבת על ההרים. (ירושלים של מעלה וירושלים של מטה). ידיו של היהודי מושטות קדימה כמו בתפילה ושואפות לגעת באור. באותה תקופה ליליאן עדיין לא ביקר בישראל. הוא צייר את ירושלים מדמיונו, העניק לה מראה קסום ועיטר אותה בצריחים המזכירים את הטירות בעמק הריין. השמש הגדולה מתוארת כשולחת את קרניה אל עבר היהודי, ומתפרשת על פני השמים כולם.

"סדר ראשון בירושלים" (1950) צייר: ראובן רובין

ראובן רובין (1893 – 1974), צייר ישראלי ידוע. צייר בסגנון נאיבי ותאר את הווי הארץ החל משנות ה-20. ראובן צייר ציורים צבעוניים ובהירים המתארים את נופי הארץ ואנשיה

הציור "סדר ראשון בירושלים" מתוארך בסמוך לאירוע של ההכרזה על הקמת המדינה. ביצירה מתואר שולחן הסדר, סביבו מתארחים

בישיבה או בעמידה מקבץ דמויות מייצגות. מאחורי שולחן מתוארים חלוץ חבוש כובע קסקט, כובע עגלונים מזרח אירופי, לצד פלמ"חניק בכובע גרב. מאחוריהם עומדת משפחה תימנית: זוג עם עולל נישא על כתף אימו ומחבק בזרועותיו את ראשה. במרכז עומד הרב עטור השטריימל כשהוא שקוע בדבקות בריטואל, אוחז את צלחת הסדר שעה שהרבנית עטורת המטפחת העומדת מאחור, מגישה לו את גביע היין לקידוש. לשמאלו ניראים שני צעירים בעלי מראה חלוצי: נערה עם צמות שחורות ומאחוריה צעיר בכובע אפור. לידה מתנשא אבי המשפחה הבוכרית בכיסוי ראש מפואר, ומתחתיו זוגתו המניקה. בתם, הילדה עם הצמות השחורות, מושיטה ידה למצה העגולה על השולחן. משני עברי השולחן יושבים הצייר, המוקף במשפחתו מימין, וממולם, מן העבר השני, דמות אניגמטית, ארכאית, בתווי פנים מאורכים ומזוקנים, ישובה ליד השולחן ברגליים יחפות ובכיסוי ראש לבן. הוא נראה את אליהו הנביא אולם תנוחת כפות ידיו מזכירה את דמותו של ישו בסצינה הנוצרית של הצליבה.

על אף העובדה שראובן הגיע לירושלים שנים רבות קודם לכן, ואפילו התגורר בה במשך זמן מה, בחר להישאר צמוד לדימוי ה"ספרותי" של העיר ולתאר אותה לא כממשות אלא כמשאת נפש, מושא הגעגועים של דורות רבים.

'חתונה' – צילום יובל נדל

בתמונה כלה מאחת החסידיות בירושלים. הצלם, יובל נדל תיעד בין השנים 2004–2008 טקסים יהודיים. את התמונות איגד בספר 'מנהג תפילה וטקס' יהודי ארץ ישראל, הוצאת כנרת. בהקדמה לספר כותב כך: "במהלך השנה החיים ה'דתיים' רצופים במנהגי חג, מנהגים וטקסים אישיים. ביניהם יש למנות, טקסי לידה, בר מצווה, נישואין קבורה וכיו"ב. במעמדים אלה יש רגעים שבהם המשתתפים מרוכזים בטקס או בתפילה, והן חווים רגעים אינטימיים ומרגשים. האתגר שעמד בפני היה לבטא תחושות אלה בתצלומים."

"בית"ר טהורה לעד" – שלט יציע של אוהדי קבוצת הכדורגל בית"ר ירושלים, נגד שחקנים לא יהודיים.

בשנת 2015 יצא הסרט "טהורה לעד" הסרט מוצג כעוסק בגזענות בחברה הישראלית. ואכן, הסרט, מתמקד בקבוצת בית"ר ירושלים ואוהדיה, המסרבים לקבל לשורותיהם שני שחקנים צ'כיים ממוצא מוסלמי, אותם ייבא בעלי הקבוצה דאז, ארקדי גאידימק (2012–2013). האוהדים, שלא מחפשים אמתות מיוחדות לגזענותם, זועקים אותה בקול גדול מן היציעים. הם מבקשים לגרום נזק לקבוצה שהעריצו מילדות, וזאת עד שהנהלת הקבוצה לא תחזיר את השחקנים הטריים אל ארץ מוצאם.

"תג מחיר" – כינוי לפעולות בלתי חוקיות המיוחסות לפעילי ימין רדיקלי ישראלים. פעולות אלו, שבהן הופיע הביטוי "תג מחיר" בגראפיטי, החלו במהלך 2008, במסגרתן מבוצעות פעולות אלימות נגד פלסטינים ורכושם (כדוגמת יידוי אבנים, פגיעה במסגדים, שריפת שדות ומטעים והשחתת רכוש), הצתות ופעולות הפוגעות ברכוש השייך למשטרת ישראל או צה"ל (בעיקר כלי רכב), ובכמה מקרים איום וגרימת נזק לפעילי שמאל ישראלים או לערבים ישראלים. פעולות אלו מבוצעות בדרך כלל בתגובה להריסת מבנים בלתי מורשים במאחזים על ידי משטרת ישראל או צה"ל, וכן בעקבות פיגועים נגד יהודים.

"היכל השמות", יד ושם. בהיכל השמות ארבעה מיליוני שמות של קרבנות השואה. ההיכל מורכב משלושה חלקים: מקום לזיכרון והתייחדות, גניזה וחדר חיפוש שמות באמצעות מחשבים. המקום לזיכרון והגניזה הם החלק העיקרי של הבניין.

"פשקוויל" – הוא כינוי לכרזת קיר או כרוז ברחוב החרדי הנושאים מסר לוחמני כלפי רעיון או אדם כלשהו. הם כתובים לעתים בעברית ארכאית ("לשון הקודש"), מליצית או דרמטית מאוד. בתמונה כרזת קיר עם הכיתוב "אינטרנט מביא סרטן" ברחובות מאה שערים בירושלים.

'מצעד הניצחון' – שיחזור התבליט (נמצא בבית התפוצות) אחד התבליטים מתאר את הטריומף (מצעד ניצחון) בו נראים לגיונרים רומיים נושאים כלים מכלי בית המקדש. נראים מנורת המקדש, מזבח הזהב (המזבח הפנימי), חצוצרות הכסף ומחתות לאיסוף האפר לאחר הקרבת הקורבנות. ראוי לציין כי בניגוד לתפיסה העממית לפיה הנראים בתבליט הם שבויים יהודיים, מתוארים שם דווקא חיילים רומיים האוחזים בשלל, כפי שניתן לראות מזרי הדפנה ונסי הניצחון שלהם.

מנורת שבעת הקנים המופיעה על שער טיטוס היא הדגם המופיע גם בסמל מדינת ישראל. בתחתית המנורה מופיע בסיס שחקוקות בו דמויות מיתולוגיות, חיות או מפלצות, מוטיב הנוגד את איסור עשיית פסל שידוע שנשמר אז; התאוריה הרווחת במחקר המסבירה את הימצאותם היא שמדובר בכן שנוצר על ידי הרומאים לצורך נשיאה נוחה של המנורה.

'שחרור ירושלים' – ביום 7/6/1967 בסביבות השעה 1:00 נכנסו כוחות של שתי חטיבות החי"ר אל העיר העתיקה: צנחני חטיבה 55 נכנסו דרך שער האריות והגיעו אל הר הבית ואל הכותל המערבי, וחיילי חטיבת ירושלים נכנסו דרך שער האשפות ושחררו את הרובע היהודי. כארבע שעות לאחר מכן נכנסה צמרת הפיקוד לעיר העתיקה דרך שער האריות. את הרגע הזה הנציח במצלמתו צלם לשכת העיתונות הממשלתית, **אילן ברונר**. התמונה שצילם, בה נראים יצחק רבין (רמטכ"ל), משה דיין (שר הביטחון) ועוזי נרקיס (אלוף פיקוד המרכז) פוסעים אל תוך העיר העתיקה, כשברקע שער האריות, הפכה לאחד מסמליה המוכרים ביותר של מלחמת ששת הימים ופורסמה בעולם כולו.

מחסום צה"ל – תחנת בידוק ביטחוני המוקם על ידי צה"ל, לשם בקרה ובידוק לעוברים בדרך מסוימת ברגל או ברכב. למחסומים מטרת שונות – אלו הממוקמים על או סמוך לקו הירוק מיועדים לשלוט בתנועה פלסטינית אל ישראל וממנה: עובדים יומיים, מבקרים, משלוחי סחורות וסיכול מעבר חשודים בפעילות טרור. מחסומים הקיימים בתוך שטחי יהודה ושומרון, נועדו בעיקר לאפשר שליטה ביטחונית בשטח, מניעת כניסת ישראלים לשטחי A והגנה על כבישים והתנחלויות.

'הצנחנים בכותל' – התצלום המפורסם של הצלם **דוד דובינגר** מ-7 ביוני 1967, עת כיבוש ושחרור העיר העתיקה והכותל המערבי בידי צה"ל במלחמת ששת הימים.

התפרעויות אלימות במזרח ירושלים- המהומות בקרב הפלסטינים וערביי ישראל הם הסלמה במהומות אלימות, הפרות סדר, ונדליזם ופיגועי טרור מצד ערביי ישראל ופלסטינים ממזרח ירושלים בשנת, במקביל להתגברות הטרור הפלסטיני ביהודה ושומרון. בקיץ 2014 (יוני-אוקטובר) חל זינוק דרסטי בכמות ועצימות האירועים בעקבות חטיפת ורצח שלושה נערים ישראלים, רצח מוחמד אבו ח'דיר ומבצע צוק איתן. המהומות בירושלים החלו עוד בשלהי 2012 כחלק מ"הטרור העממי" שפרץ ביהודה ושומרון ומזרח ירושלים על רקע המשא ומתן בין ישראל לפלסטינים (2013-2014) וכישלונו. טרור זה כלל בעיקר יידוי אבנים ובקבוקי תבערה אך גם פיגועי דקירה ופיגועי ירי. בירושלים, יהודים הותקפו בתקופה זו על ידי פלסטינים ממזרח העיר ומוקדי החיכוך היו הר הצופים ליד עיסאווייה, העיר העתיקה, הגבעה הצרפתית ופסגת זאב.

כדור ירושלים 2010- אקריליק על בד. האמן, רפי פרץ נולד בירושלים בשנת 1965. פרץ הוא צייר ישראלי הידוע בייחוד בזכות יצירתו בתיאור ההווה ההמוני-לסבית. פרץ הינו גם צייר מוכר של אמנות נאיבית. ב-20 השנים האחרונות הוא מצייר ציורים נאיביים של העיר תל אביב, חיפה, ירושלים, ציורי זוגות בסגנון נאיבי, מרפסות באוהאוס תל אביביות ותרבות המגדלים המתפתחת בתל אביב. בציוריו המאוחרים ניתן לראות, לפעמים עד כדי רמוז, סמלי דגל הגאווה, זוגות גברים, ואמונה בדרך לשלום ושוויון בין עמים ודתות.

המפלצת'- הוא גן שעשועים בשכונת קריית היובל בירושלים, על הציר המרכזי המוביל לבית החולים הדסה עין כרם. הגן ידוע במיצב הבטון הממוקם בו, הקרוי הגולם או המפלצת, ומשמש כמגלשה לילדים. לראש המפלצת מוביל גרם מדרגות פתלתל, ומפיה נמתחות שלוש מגלשות אדומות אל החול שמסביבה. את המפלצת יצרה הפסלת הצרפתייה ניקי דה סן פאל מבטון יצוק בשנים 1971-1972. הפארק שבו עומדת המפלצת נקרא גן רבינוביץ', על שם האיש שמימן את בניית הפסל והגן. על פי דבריה של סן פאל, הגולם מסמל רעיונות פמיניסטיים.

פיגוע בבית הכנסת "קהילת בני תורה", היה פיגוע ירי ודקירה שבוצע בבוקר 18/11/2014 במהלך תפילת שחרית בבית כנסת בשכונת הר נוף שבירושלים. בפיגוע, שבוצע בידי שני מחבלים פלסטינים, תושבי שכונת ג'בל מוכאבר שבמזרח ירושלים, נרצחו חמישה בני אדם, ארבעה מתפללים ושוטר, ושבעה אחרים נפצעו. אחד מן הפצועים נפטר מפצעיו כשנה לאחר הפיגוע ובכך עלה מספר הנרצחים לשישה.

פינוי פצועים אחרי פיגוע על ידי זק"א ראשי תיבות: זיהוי קרבנות אסון; ארגון התנדבותי יהודי חרדי, המסייע למשטרת ישראל וכוחות ההצלה בטיפול בזירות אסון. תפקידם הראשי הוא זיהוי קורבנות של אסונות והבאת גופותיהם לקבורה. הארגון נוסד על ידי יהודה משי זהב. מרבית המתנדבים בזק"א הם חרדים, ומסייעים לצוותי מגן דוד אדום ומשטרה בזיהוי קורבנות של טרור, תאונות דרכים ואסונות אחרים, מטפלים בגופות ההרוגים, ובמידת הצורך מלקטים חלקי גופות ודם הפוזרים בזירת האירוע על מנת להביאם לקבורה יהודית. מתנדבי הארגון נמנים עם מתנדבי המשמר האזרחי, דבר המעניק להם את הסמכויות הנדרשות לצורך פעילותם בזירות פיגועים ואסון. מתנדבי זק"א עוסקים גם באיתור וחילוץ נעדרים, וכן כמודיעי נפגעים.

צילום פנורמי של הנוף הנשקף מטיילת ארמון הנציב על העיר העתיקה

שוק מחנה יהודה הוא שוק מזון וביגוד, הנמצא בין הרחובות יפו ואגרופס לצד שכונת מחנה יהודה בירושלים, ומשמש כשוק מזון מרכזי בבירה. בשוק דוכנים וחנויות רבות, הכוללים דוכני ירקות ופירות טריים, אטליזים, מאפיות ומעדניות. יש בשוק גם חנויות לדברי מכולת, תבלינים, מזון אורגני, ממתקים, פרחים, כלי בית, כלי מטבח, כלי עבודה וביגוד, וגם דוכני פלאפל ומסעדות עממיות ומהווה מקום מרכזי בתיירות פנים וחוץ.

כתובת גרפיטי העושה שימוש בפסוק מספר תהלים קל"ז 5-6. הגרפיטי מופיע על קירות בעיר ירושלים ולעיתים גם בעיר תל אביב.

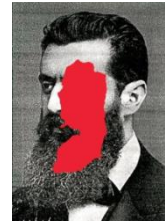
חגיגות חג ה'סיגד' בטיילת ארמון הנציב - סיגד שמו העממי של חג ה'מנהלה' הוא אחד מחגי ומועדי ביתא ישראל. החג חל בכ"ט בחודש חשוון 50 יום לאחר יום הכיפורים. הסיגד הוא יום של צום, טהרה והתחדשות, ובמרכזו טקס חידוש הברית בין העם לאל, הכולל קריאת קטעים מן המצהף קדוש וברכות ותפילות לגאולה. הטקס נערך בראש הר גבוה, כסמל למעמד הר סיני, ומנהלים אותו כהני הקהילה. ההשראה למנהגי החג לקוחה ממעמד דומה המתואר בתנ"ך, שאותו קיימו עזרא ונחמיה בימי שיבת ציון. בישראל התקבל המנהג לערוך את טקס הסיגד בטיילת ארמון הנציב, המשקיפה אל הר הבית בירושלים, בנוכחות בני העדה ואישי ציבור. בשנת 2008 התקבל בכנסת חוק הקובע את הסיגד כיום חג רשמי של מדינת ישראל וכיום בחירה.

'אמא' – כרזה של דוד טרסקובר נולד בחיפה בשנת 1944. טרסקובר מעצב גרפי, אמן, אוצר ואספן של פריטי נוסטלגיה משנותיה הראשונות של מדינת ישראל. מרצה בכיר לעיצוב באקדמיה לאמנות בצלאל. חתן פרס ישראל לעיצוב לשנת תשס"ב (2002). הכרזה, בשחור לבן, מציגה צילום גדול של חייל ישראלי חולף על פני פתח בית בו עומדת אישה מבוגרת ערביה ומביט אליה. הכיתוב "אמא" באותיות דפוס לבנות גדולות במרכז דמותה של האישה. הצילום נעשה על ידי צלם של סוכנות הידיעות רויטרס. הכרזה עוצבה ונדפסה בשנת 1988, במהלך האינתיפאדה הראשונה, ומבקשת להעביר בצורה פשוטה וישירה מסר של פיוס ששזורים בו כאב וחמלה.

כתם 2005 – כרזה של האמן דוד טרסקובר. כרזה זו הינה חלק מסדרה קרויה "STAIN" (כתם) ובה מכוסים כבכתם לידה דיוקנאותיהם המצולמים של אנשים שונים, בכתם אדום בצורת ארץ ישראל שמעבר לקו הירוק. לדבריו: "על כולנו ישנו הכתם הזה של הכיבוש".

'שלושים שנות כיבוש' – כרזה של האמן דוד טרסקובר לציון שלושים שנה למלחמת ששת הימים. בכרזה, טרסקובר מבליט את שלושת הגנרלים מהתמונה המפורסמת של דוד רובינגר ומוסיף איקסים אדומים כביקורת על המצב הפוליטי והמדיני בעקבות המלחמה.

'הולילנד' – הוא כינויו של מתחם מגורים שהוקם בדרום ירושלים, בפסגת רכס המתנשא מול שכונת מלחה, ברום של כ-770 מטר מעל פני הים. המתחם גובל בשכונות בית וגן מצפון ורמת שרת ממערב, ובכביש בגין ועמק הצבאים ממזרח. המתחם קרוי בשם המלון שהיה קיים במקום בו נבנה. המתחם בולט באופן חריג על פני קו הרכס של ירושלים, בניגוד למקובל לגבי בנייה לגובה בירושלים. פרויקט הולילנד עורר מתחילת דרכו התנגדות עזה של התושבים ושל הארגונים הירוקים, בשל פגיעתו בקו הנוף של ירושלים. חרף כל ההתנגדויות, הפרויקט אושר במהירות על ידי ראש העיר אהוד אולמרט יחד עם יושב ראש הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה אורי לופוליאנסקי. האישור המהיר לפרויקט, אחוזי הבנייה החריגים וההקלות שיזמי הפרויקט קיבלו עוררו כבר בשנות ה-90 תהיות רבות שנתרו ללא מענה.

'חרדים' צלם: יורם אמיר חתן וכלה בתפילה בכותל ערב חתונתם

תהלוכות צליינים 'יום שישי הטוב' – יום שישי הטוב הוא חג נוצרי המציין את צליבת ישו, ביום שישי האחרון בשבוע שלפני חג הפסחא. חג הפסחא הוא מן החגים העיקריים בשנה הליטורגית הנוצרית. באנגלית עתיקה המילה "טוב" משמעותה גם "קדוש", וזה פירוש שמו של היום. לפי המסורת הנוצרית, ביום זה נצלב ישו בגבעת הגולגולתא שבירושלים, לאחר מסע בויה דלורוזה ("דרך הייסורים"). צליבתו של ישו ומותו על הצלב, הוא האירוע הבסיסי והמכונן בתאולוגיה הנוצרית. בירושלים נוהגים נוצרים להתהלך לאורך ה"ויה דלורוזה" כשהם לבושים בתלבושות תקופתיות ומשחזרים את צליבתו של ישו.

מצעד הגאווה בירושלים – החל משנת 2002 מתקיימים מדי שנה מצעדי גאווה מקומיים בעיר ירושלים, במתכונת של מצעד ברחובות העיר. המצעדים נערכים ביוזמת והפקת "הבית הפתוח", ארגון להט"ב (לסביות, הומואים, טרנסג'נדרים וביסקסואלים) ירושלמי הפועל למען להט"ב בירושלים ולקידום זכויות להט"ב בישראל ובירושלים בפרט. המצעד בירושלים נושא אופי של צעדת מחאה, ונעדר את האלמנטים ההופכים את מצעד הגאווה בתל אביב לקרנבל. אין בו משאיות עם רקדנים ואף לא מושמעת בו מוזיקה קצבית. למרות שלא מונהג קוד לבוש רשמי במצעד, מרבית הצועדים לאורך השנים נמנעים מלבוש חשוף או מיני. כמות המשתתפים במצעדים גדלה וקטנה חליפות, בהתאם לנסיבות ולמתח סביב המצעד והוא נע בין 3,000 לבין 25,000. בשני אירועים, במצעד ב-2005 ובמצעד ב-2015, דקר הישראלי החרדי ישי שליסל את הצועדים בסכין. באירוע הראשון, פצע שלושה צועדים ובאירוע השני (שאיירע זמן קצר לאחר שחרורו ממאסר) רצח את שירה בנקי, נערה בת 16, ופצע חמישה צועדים.

מעצר ענת הופמן, יו"ר נשות הכותל באוקטובר 2012 צילום: מיכל פתאל נשות הכותל הוא ארגון נשים שמטרתו המרכזית המוצהרת היא "לאפשר חופש תפילה לנשים בכותל המערבי". הקבוצה הוקמה בשנת 1988 לאחר שקבוצת נשים ביקשה להתפלל ברחבת הכותל, אולם נאסר עליה להתעטף בטליתות ולהשתמש בספרי התורה שבמקום או להכניס ספר תורה משלהן. בעקבות כך, קבוצת נשים ירושלמיות החליטה לקיים תפילה בכל ראש חודש והתגבשה קבוצת "נשות הכותל". יושבת ראש "נשות הכותל" מאז התארגנות הקבוצה היא ענת הופמן. מאז הקמתה הקבוצה מקיימת מדי ראש חודש תפילת שחרית וקריאת ההלל בעזרת הנשים של הכותל המערבי. בעבר הנשים נהגו לעבור לקשת רובינסון, בהתאם להחלטת ועדה ממשלתית בעניינה שאושרה בבג"ץ, כדי לקרוא בתורה ולאפשר לנשים המעוניינות בכך להתעטף בטלית ולהניח תפילין אך מאז שנת 2013 גם הקריאה בתורה נעשית בעזרת הנשים בכותל המערבי ומלווה פעמים רבות בפעילויות אלימות נגד הנשים ומעצרי נשות הארגון והמשתתפות.

"אנסמבל כעת" – קבוצת מחול ירושלמית המורכבת מגברים ירושלמים מהמגזר הדתי שעושים מחול עכשווי. האנסמבל פועל במסגרת גוף תרבות ירושלמי "בין שמיים לארץ" במטרה לחבר את עולם היהדות עם סצנת המחול העכשווי ומהווה דרך חדשה ומרתקת לחבר בין הישן לחדש. בתמונה, רקדנים במדרחוב בן יהודה בעיר.

'מזרח' – ציור מעוטר בעבודת יד מקורית של הציירת הירושלמית אנה פורת. "ממזרח שמש עד מבוא מהולל שם ה" ציור תמונת ה"מזרח" מקובל מזה דורות בקהילות רבות ומגוונות בעם ישראל ה"מזרח" הוא הציון והמקום החשוב בבית הכנסת אליו נשואות עיני המתפללים בתפילתם.

עיטור המזרח מקשט בבתים רבים את הקיר המזרחי, כמעין ציון וסימן למקור האור והחום גם בבית.

מרוץ 'פורמולה 1' התקיים ברחובות ירושלים בשנים 2013, 2014. מארגני המירוץ ביקשו להעביר מירושלים מסר של שלום, ללא מחלוקות פוליטיות, והזמינו את כל חובבי הספורט באשר הם ללא קשר לדת גזע ומין לאירוע. בתמונה, אחת המכוניות על רקע מגדל דוד.

הרכבת הקלה בירושלים – בקיץ 2011 החלה לפעול רכבת קלה בעיר, מסלולה נע בין פסגת זאב במזרח העיר ועד הר הרצל. התמונה מציגה את המארג האנושי בעיר ובכלל זה את משתמשי הרכבת.

גשר המיתרים – גשר מעוגן כבלים שנבנה בכניסה לירושלים כחלק מפרויקט הרכבת הקלה. הגשר תוכנן על ידי האדריכל הספרדי סנטיאגו קלטרואה, ונחנך בתאריך 25/6/2008.

הגשר משמש למעבר הרכבת הקלה בין רחוב יפו לשדרות הרצל, וכן למעבר הולכי רגל, בנוסף תוכנן כסמל חדש לעיר ירושלים. הקמת הגשר לוותה בהתנגדויות רבות. מתנגדיו טענו שהוא יקר מדי, נטע זר ומונומנט מיותר בכניסה לעיר, במיוחד בהתחשב בעובדה כי הבניינים מסביבו מסתירים אותו מזוויות רבות. הצדדים גם חלוקים אם הוא מתאים כלל ועיקר לנופה ולאופייה של ירושלים.

יהודים מתפללים בכותל בתקופת השלטון העות'מני (תקופה בה ארץ ישראל נשלטה על ידי האימפריה העות'מאנית. התקופה התחילה בכיבוש הארץ בידי הסולטאן סלים הראשון בשנת 1517, והסתיימה בשנת 1918, עם כיבוש הארץ בידי הבריטים במלחמת העולם הראשונה.) התמונה צולמה בשנת 1900

שלטי חוצות בכניסה לשכונה החרדית 'מאה שערים' בירושלים, המבקשים להימנע מכניסת קבוצות לשכונה.

ריקוד הדגלים ביום ירושלים - ראשיתו של המצעד במנהגם של הרב צבי יהודה קוק ותלמידי ישיבת מרכז הרב לצעוד לכותל דרך רחוב יפו, בשירה ובריקודים, בשעות הלילה לאחר סיום עצרת החג בהיכל הישיבה. מנהג זה החל בשנת 1968. בשנת 1974 יזם יהודה חזני, תלמיד הישיבה, הבאת תזמורת וצירופם של בני ישיבות תיכוניות לאירוע. מאוחר יותר הוחלט להעביר את האירוע לשעות היום על מנת לאפשר לאנשים נוספים ליטול חלק בצעדה. במהלך המצעד מציפים את רחובות העיר רבבות צועדים נושאי דגלי ישראל, המלווים בתזמורת ניידות על גבי משאיות שמנגנות שירים חסידיים. ברוב השנים החל המצעד מאזור מרכז העיר ירושלים, מגן העצמאות או מגן סאקר, עלה מזרחה לכיוון רחוב יפו, דרך כיכר ספרא, ועד לכיכר צה"ל. בשלב זה מתפצלים הצועדים ונכנסים לעיר העתיקה דרך שעריה, עד שלבסוף מגיעים כולם לכותל המערבי. בשנים האחרונות ישנה הפרדה והנשים צועדות לפני הגברים או להפך. בעבר נהגו הצועדים להיכנס לעיר העתיקה גם דרך שער האריות, אך בשנים האחרונות אסרה המשטרה להיכנס משער זה. במספר צעדות במשך השנים אירעו חיכוכים בין משתתפים בצעדה לבין ערבים תושבי מזרח ירושלים. בשנים 2015 ו-2016 דחה בג"ץ עתירות שהגישו עמותת "עיר עמים" וארגון תג מאיר ובה דרשו למנוע את מעבר התהלוכה ברובע המוסלמי. רוב המשתתפים בצעדה ובחגיגות הם אנשי הציונות הדתית שעולים לעיר מכל רחבי הארץ.

מוחמד אבו ח'דיר - רצח הנער הוא אירוע טרור שהתקיים בתאריך 2/7/2014, אז נחטף ונרצח אבו ח'דיר מהכפר שועפאט שבמזרח ירושלים על ידי שלושה יהודים. הרצח בוצע על רקע חטיפתם ורציחתם של שלושה נערים יהודים, והוביל לגל של אלימות במזרח ירושלים.

תצפית טיילת ארמון הנציב בירושלים - בתמונה נשים וילדים תושבי הכפרים באזור משקיפים על החומות וכיפת הזהב.

כביש מספר 1 - כביש ראשי המחבר בין תל אביב, ירושלים, מעלה אדומים ויריחו ומוכר גם בשם "כביש ירושלים-תל אביב". כביש זה הוא אחד משלושת הכבישים היחידים בארץ שחוצים אותה לכל רוחבה.

הפגנת החרדים נגד גיוס בני ישיבות הייתה הפגנת מחאה ועצרת תפילה שהשתתפו בה מאות אלפי חרדים, בראשות מנהיגי היהדות החרדית בישראל. משתתפי ההפגנה מחו נגד הצעת חוק שגובשה בועדת שקד, שנועדה לחייב חלק מבחורי הישיבות והאברכים להתגייס לצה"ל ולשירות אזרחי. ההפגנה התקיימה בשטח רחב, מאזור הכניסה לירושלים עד לרחוב מלכי ישראל ורחוב ירמיהו, בתחילת מרץ 2014 במקביל התקיימו אירועים דומים בכמה ריכוזי חרדים בעולם. מאז ועד היום התקיימו הפגנות נוספות נגד החוק.

מרתון ירושלים – מתקיים בכל שנה בחודש מרץ החל משנת 2011. מסלול המרתון משתרע בלבה של ירושלים, מן העיר העתיקה במזרח ועד גבעת רם במערב, ומהר הצופים בצפון העיר ועד לדרך חברון בדרומה. תחילת המרתון וסיומו הם בקרבת משכן הכנסת והרצים חולפים ברחובותיה המרכזיים של העיר ובסמוך לאתריה העיקריים, ובהם מוזיאון ישראל, בית המשפט העליון, משכן נשיאי ישראל, חומות העיר העתיקה והרובע הארמני, שני הקמפוסים של האוניברסיטה העברית ומוסדות תרבות שונים כתיאטרון ירושלים, תיאטרון החאן ובריכת הסולטאן. ביום המרתון נערכים בעיר גם מרוץ חצי מרתון, מרוץ ל-10 קילומטרים ומרוצים עממיים למרחקים קצרים.

